

Utviklingssenter for
sykehjem og hjemmetjenester

NORDLAND

Årsrapport 2020

Utvikling gjennom kunnskap

Vestvågøy kommune
Stolt Lofoting

Vefsn
kommune
– Et steg foran

Forord

Som i resten av landet forventes forsørgerbølken i Nordland å gå ned mot 2040. Nye brukergrupper med komplekse helsefaglige utfordringer og omfattende psykososiale behov, krever utvikling av de hjemmebaserte tjenestene. Dreiningen fra institusjon til hjemmebaserte tjenester øker etterspørselen etter stadig mer avansert og tverrfaglig helsehjelp. Utfordringen med økt belastning i omsorgssektoren vil bli størst i små kommuner, som får færre mennesker i arbeid før alder sammenlignet med antall pensjonister. Gode tjenester i fremtiden vil derfor kreve at kommunene tar i bruk ny kunnskap og nye løsninger, og man må tørre og evne å omstille seg gjennom nye arbeidsmetoder og -prosesser.

Prioriteringene ved videreutvikling av det offentlige tilbudet må være tydelige og kunnskapsbaserte. USHT Nordland er en ressurs for helsepersonell og søker å være en utviklingsaktør kommunene i Nordland kan regne med. Dette innebærer at vi vil være en pådriver for kvalitet- og kompetanseutvikling gjennom våre arbeidsmåter, samarbeid og aktiviteter.

For USHT Nordland har 2020 vært et år preget av omstilling på flere områder. Vi har sett at pandemien har hatt stor innvirkning på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Tjenestene har måttet legge om store deler av sin virksomhet for å forebygge og håndtere smitte. Da snitteverntiltakene ble iverksatt 12. mars, var vi inne i en periode med høy aktivitet og mange planer for kvalitets- og tjenesteutvikling. Det meste av utviklingssenterets fysiske aktiviteter måtte settes på vent på grunn av den usikre smittesituasjonen, reiserestrictjoner og lokale karanteneregler. Pandemien medførte at bruken av digitale verktøy virkelig skjøt fart, og som utviklingsaktør har vi vært i stand til å opprettholde driften tross strenge smitteverntiltak. Å bidra til støtte og utvikling av generell og spesiell kompetanse digitalt har i denne tiden blitt et viktig innsatsområde for oss.

Tone Krüger
Tone Krüger,
Enhetsleder USHT Nordland

Ansatte

Tone Kråger
RN, MSC
Enhetsleder

Eva-Alice Stærevoll
RN, MSC
Avdelingsleder Vefsn

Marion Knutsen
BNS, B ledelse, innovasjon, marked
Avdelingsleder Vestvågøy til 31.8.20

Foto Tommy Andreassen | PhotoView

Ansatte tilknyttet utviklingssenteret

Solrun Holm

RN, MSC, PhD

FoU-leder Vestvågøy kommune

Ragnhild Holdahl

BSN

Fagutviklingssykepleier diabetes

Ann-Kristin Brimi

BSN

Fagutviklingssykepleier slag og rehabilitering

Trude Hartviksen

Ergoterapeut, MSC

FoU-leder Vestvågøy kommune fra 1.1.1.20

Lone Skjerpeng

BSN

Fagutviklingssykepleier kreft og lindrende behandling

Marthe H. Klevstad

BSN, MSC

Fagutviklingssykepleier psykisk helse og rus

Organisering

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er en nasjonal satsning og et av virkemidlene for å realisere målene i Meld. St. 29 Morgendagens omsorg 2020, Meld. St. 26 Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet. Utviklingssenteret er en ressurs for kommunene i fylket når det gjelder kompetanseheving, fagutvikling og forbedrings-arbeid. Vestvågøy kommune har rolle som vertskommune for USHT Nordland med Vefsn kommune som satellitt. Denne løsningen er ment å gi økt nærhet til kommunene.

Utviklingssenteret har et administrativt råd som består av kommunalsjefer fra verts- og satellittkommune samt utviklingssenterets leder. Det er gjennomført ett møte i 2020.

Utviklingssenteret har et ressurstett fag- og samarbeidsråd

- ❖ Administrativt ansvarlige fra verts- og satellittkommunene Vestvågøy og Vefsn
- ❖ Fylkesmannen i Nordland
- ❖ Senter for omsorgsforskning nord – UHT Norges arktiske universitet
- ❖ KS nord
- ❖ Helsedirektorat
- ❖ Nord universitet
- ❖ Fagskolen i Nordland
- ❖ Pasient- og brukerbudjet i Nordland
- ❖ Norsk sykepleierforbund
- ❖ Kommuneoverlege Vestvågøy

Rådet bidrar med råd og støtte knyttet til utviklingssenterets samfunnsoppdrag. Det ble som følge av pandemien gjennomført ett digitalt møte i fag- og samarbeidsrådet i 2020.

Senter for omsorgsforskning nord – UHT Norges arktiske universitet har særskilte oppfølgingsoppgaver knyttet til utviklingssentrene i Nord-Norge. Blant annet å arrangere nettverksmøter og de fire utviklingssentrene i Nord-Norge. Det er gjennomført en nettverksmøte i Finnmark høsten 2020 med tema den samiske pasienten.

USHT Nordland har i 2020 tre faste stillinger.

Utvikling gjennom kunnskap

Mål

Utviklingssentrene bidrar til å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene gjennom fag- og kompetanseutvikling og spredning av ny kunnskap, nye løsninger og nasjonale føringer. Utviklingssentrene skal bidra til at tjenestene fornyer og forbedrer seg

Delmål

Pådriver for fag- og kompetanseutvikling knyttet til nasjonale satsningsområder

Spredning av ny kunnskap, nye løsninger og nasjonale føringer

Gi råd og veiledning i metoder og verktøy i fagutviklings-, forbedrings- og implementeringsarbeid

Nasjonale satsningsområder for utviklingssentrene i 2020

Demensplan 2020

Kvalitet i tjenester til personer med utviklingshemming

Kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet, herunder klinisk observasjonskompetanse

Kvalitetsreformen Leve hele livet

Viktige satsningsområder for USHT Nordland

Pasientsikkerhet og forbedringsarbeid med fokus på sykepleiefaglig ledelse

Kompetansenhevende tiltak og spredning av ny kunnskap

Leve hele livet, innovasjon og nye løsninger

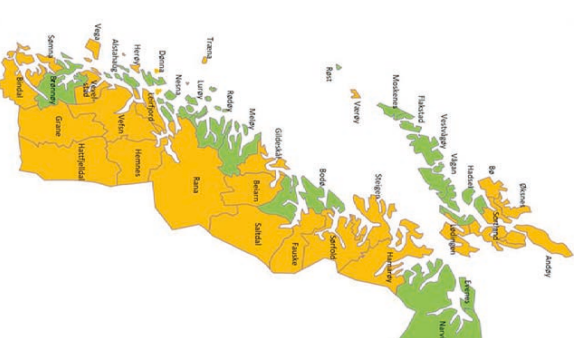
Målgruppe

Ledere og andre ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i fylkets kommuner

Nordland fylke

Nordland fylke er Norges mest langstrakte fylke som strekker seg over 800 km fra Andøy i nord til Bindal i sør. Saltfjellet dammer et naturlig skille mellom nord og sør. Her finner du Norges nasjonalfjell Sletinden, verdens sterkeste malstrøm Salstraumen og Norges største øy, Hinnøya. Lofoten er på tredjeplass blant verdens best bevarte øygrupper og best forvaltede destinasjoner. Midt i dette øyniket finner du Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester lokalisert.

Fra 2020 har Nordland 41 kommuner, 243 385 innbyggere, og inkluderer tre samiske språkområder; nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Det er to samiske språkforvaltingskommuner i Nordland Aarborte – Hattfjelldal Håbmer - Hamarøy

Nettverk for ledere i helse- og omsorg

USHT deltar i nettverk for ledere i helse- og omsorgstjenesten i regi av Regionale kontor for kompetanseutvikling (RKK) som er interkommunale samarbeid mellom kommuner regionalt i samsvar med kommunelovens § 28

Fagnettverk omsorg drives av RKK Salten har som mål å koordinere og drive gode prosesser og legge opp til profesjonelle læringsfellesskap. Nettverket inkluderer ni kommuner som møtes to ganger årlig: Hamarøy, Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal, Meløy, Gildeskål, Beiarn og Rødøy. USHT deltar ved behov

Ledernetverk omsorg drives av Studiesenteret RKK Vefsn, og har som mål å øke kunnskap for ledere knyttet til fokusområdene kvalitet, brukermedvirkning og pasientsikkerhet. Nettverket inkluderer de fire kommunene Vefsn, Grane, Hemnes og Hattfjelldal. USHT deltar i alle møtene

Helseledernetverk Lofoten ble etablert i 2020 av RKK Lofoten i samarbeid med USHT, og inkluderer de seks kommunene Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy og Røst. Nettverket arbeider for å skape sammenheng mellom nasjonale føringer og lokale behov gjennom å utarbeide regional strategi og planer, koordinere kompetansetiltak og utgjør bindeled mellom tjenestene, kommunene og fylket for å sikre systematisk og forskningsbasert arbeid i helse- og omsorgssektoren. USHT deltar i alle møtene

Helse- og omsorgslederforum er en faglig arena i Vesterålen og Lødingen for koordinering av aktivitet og prioritering av kompetansetiltak for helse- og omsorgssektoren. USHT har deltatt ved behov for å informere om tilbud.

Medlemmene i programkomiteen kledd i ett gjennomfargede t-skjorter som brukes under pasientsikkerhetsuka. Fra venstre enhetsleder Miljøterapi-tjenesten Kirsti Benjaminsen, enhetsleder Sykepleietjenesten Karin Ingebrigtsen, avdelingsleder USHT Nordland and Vefsn Eva Alice Slettevold og fra Helsegjennesten Lill-Inger Reinfell. Foto: **Atle Jørgensen**

Pasientsikkerhet

Pasientsikkerhetsuka i Vefsn ble arrangert digitalt for tredje år på rad høsten 2020 for alle ansatte i pleie- og omsorgstjenesten. Pasientsikkerhetsuka er et samarbeid mellom kommunen, Studiesenteret RKK Vefsn og USHT Nordland, avdeling Vefsn.

Målet med pasientsikkerhetsuka er å redusere uønsket variasjon i kvaliteten på tjenestene gjennom kompetansehevede tiltak i form av temakurs, foredrag og undervisning i praktiske prosedyrer. Ledere fra samarbeidskommunene Hemnes, Grane og Hattfjelldal inviteres til å delta.

Sosialantropolog Ivar Haugstad åpnet uka med et inspirasjonsforedrag om arbeids- glede og stressmestring. Deltakerne var samlet i mindre grupper og fulgte forelesningen digitalt sammen med sine respektive ledere. Senere delte kommune-overlege i Bodø, Francis Oddeh sine erfaringer med innføring av verktøyene ABCDE, NEWS og ISBAR i pasientarbeidet. I løpet av uka ble det også arrangert undervisning og kurs i IPLOS tiltaks- og pleieplan i CosDoc, velferdsteknologi og vurderingsskjemaet OBS-demens og smittevern.

Klinisk observasjonskompetanse er et satsningsområde for utviklingssentrene knyttet til arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring

KlinObskommune og *Nasjonale faglige råd for tidlig oppdagelse og rask respons ved forverring av somatisk tilstand* ble lansert av Helsedirektoratet våren 2020 for å møte kommunenes kompetansebehov i klinisk observasjon og for å forebygge uønsket variasjon knyttet til kvalitet i tjenestene.

Opplæring i observasjonskompetanse, system for overvåking av pasientens vitale funksjoner og hvordan kommunisere sikrere er noen av hovedpunktene i de nasjonale faglige rådene.

På utviklingssentenes felles nettside, finnes en egen ressurside med utfyllende informasjon om de nasjonale rådene og KlinObskommune med de ulike trinnene i modellen

www.utviklingssenter.no

Klinisk observasjonskompetanse i Nordland USHT Nordland har i 2020 mottatt prosjektskjemnsmidler fra Statsforvalteren til etablering av et utviklingsprogram for spredning og oppfølging av klinisk observasjonskompetanse i Nordlands kommunene

Bildet viser kommunens deltakelse (grønt) i programmet (blått)

Programmets konsept er å bytte ned kompleksiteten i Nasjonale faglige råd for tidlig oppdagelse og rask respons ved forverring av somatisk tilstand til håndterbare tiltak og slik gi støtte, opplæring og oppfølging til kommunene i deres arbeid med implementering av rådene. Arbeidet er forsinket som følge av pandemien.

Utviklingsprogrammet Klinisk observasjonskompetanse i Nordland bygger på kompetansetrappa KlinObskommune. Når programmet kommer i gang, vil kommunene inviteres til å planlegge eget implementeringsarbeid med gjennomgang av prosjektpakker som består i ProACT-instruktørkurs og læringsnettverk. Tidlig oppdagelse av forverret tilstand, ProACT-instruktørkurs gir teoretisk og praktisk opplæring i verktøyene ABCODE, NEWS2 og ISBAR på en systematisk måte som gjør at verktøyene tas i bruk.

I perioden kommunen deltar i programmet, vil USHT veilede sykepleierne som nå har ProACT-instruktør kompetanse, i deres arbeid med implementering av de nasjonale rådene i sin kommune. Etter avslutning av læringsnettverk vil USHT som ProACT-fakultet, følge opp instruktørene med faglig oppdatering og simulering på trinn 4 og 5 gjennom regionale nettverk slik at de kan realisere og ivareta måloppnåelse i egen kommune.

Utvikling av kunnskapsbasert praksis

USHT Nordlands fagakademi er en digital ressurs for helsepersonell og bidrar til kompetanseheving, spredning av ny kunnskap og nye løsninger gjennom videoforelesninger og e-læring og tidsskriftet Fagnytt i nord.

Videoforelesninger publiseres siste tirsdag hver måned

KlinObsKommune – en trinnvis kompetansemodell

Kine Nordmo Stykket fra USHT Troms presenterer modellen (20 minutter)

Vitale målinger og handlingskompetanse del 1

Marita Edvinsen, fagsykepleier Bodø kommune (40 minutter)

Vitale målinger og handlingskompetanse del 2

Marita Edvinsen, (22 minutter)

USHT Nordlands fagakademi ble lansert 27. oktober 2020 som et resultat av at Koronapandemien satte kompetansehevende aktiviteter knyttet til klinisk observasjons-kompetanse på vent mens kommunene hadde økt behov for kompetanseheving.

E-læring

Forbedringskompetanse består av fire moduler som samlet legger grunnlag for stødig kvalitetsledelse. Kurset bygger på *Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten*, 2017 og passer for alle nivå i helse- og omsorgstjenestene som må bidra for å skape kvalitetsforbedring

Vikarkurs pleie og omsorg består av fire emner og passer for ansatte uten formell kompetanse som skal arbeide i tjenestene:

- Om lovverket
- Om menneskene
- Om grunnleggende sykepleie
- Om kommunikasjon og etikk

Nasjonale faglige råd i lindrende behandling og omsorg ved livets slutt.

Her er de nasjonale faglige rådene satt sammen med vakre Nordlandsbilder

USHT Nordlands fagakademi publiserer materiell som er åpent og tilgjengelig for alle her:

www.utviklingssenter.no/utviklingssentrene/Nordland

Fagnytt i nord er et tidsskrift som gis ut to ganger årlig av de fire nordligste USHT i samarbeid med Senter for omsorgsforskning nord – UIT Norges arktiske universitet:

USHT Troms og Finnmark (Troms)
USHT Troms og Finnmark (Finnmark)
USHT Samisk
USHT Nordland

Kompetanseheving

ABC-opplæring fra Aldring og helse består av tre bærende element:

- ❖ Fagstoff tilgjengelig på nett, på papir og som lydfil, ABC-gruppesamlinger med refleksjon og erfaringsdeling i tillegg til fagseminarer
- ❖ Mitt livs ABC perm 1: 38 deltakere i ytre og indre Helgeland
- ❖ Mitt livs ABC perm 2: 68 deltakere i Lofoten, Vesterålen og Vefsn

Velferdsteknologiens abc er utviklet av KS og SINTEF og består av fem emner. USHT legger gjerne til rette for gjennomføring av denne opplæringen

- ❖ Introduksjon til tjenesteinnovasjon og velferdsteknologi
- ❖ Fra brukerbehov til ny løsning
- ❖ Lovverk og etikk
- ❖ Uprøving og vurdering av bruk
- ❖ Overgang til drift

Digital opplæringspakke i lindrende behandling og omsorg i livets sluttfase retter seg mot helsefagarbeidere og ansatte uten formell kompetanse.

- ❖ Det ble gitt opplæring til åtte mentorer i åtte kommuner på Helgeland

Den digitale opplæringspakken inneholder følgende tema:

- ❖ lindrende behandling og omsorg. Profesjonaltet
- ❖ diagnoser, symptomer og symptomlindring
- ❖ Pårørende
- ❖ Lindrende behandling og omsorg til døende pasienter

Utviklingssenteret samarbeider med kreft- og ressurssykepleiere som er knyttet til Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling i Nord-Norge: Lindring i nord sitt nettverk

Det er i 2020 gitt opplæring til mentorer på Helgeland

Hukommelsessstimulerende terapi (HST) er et program for kognitiv stimulering av personer med demens. Aldring og helse tilbyr kurs til helse- og omsorgspersonell som vil utdanne seg til gruppeledere i HST

- ❖ Digitalt kurs ble gjennomført i oktober for 12 deltakere fra Vestvågøy og Indre Helgeland

HST gjennomføres i grupper med to ukentlige møter over en periode på sju uker. I møtene får deltakerne oppgaver og aktiviteter som skal utfordre kognitive funksjoner på riktig nivå. En studie fra Storbritannia viste signifikant bedring av kognisjon og livskvalitet hos deltakere med demens etter de 14 HST-samlingene, sammenlignet med dem som fikk «care as usual» (Spector et al. 2003)

- ❖ Grunnleggende prinsipper for gjennomføringen
- ❖ Personsentert
- ❖ Aktivitetene tilpasses deltakernes funksjonsnivå
- ❖ Respekt, involvering og inkludering
- ❖ Fysisk aktivitet og bevegelse
- ❖ Ha det moro
- ❖ Meninger i stedet for fakta, reminisens
- ❖ Maksimere potensialer
- ❖ Bygge og styrke relasjoner

Kvalitetsreformen Leve hele livet

Kvalitetsreformen Leve hele livet skal bidra til å skape et mer aldersvennlig samfunn der eldre kan leve gode liv og delta i fellesskapet. Leve hele livet har fem innsatsområder:

- ❖ Et aldersvennlig Norge
- ❖ Aktivitet og fellesskap
- ❖ Mat og måltider
- ❖ Helsehjelp
- ❖ Sammenheng i tjenestene

USHT Nordland er en del av det regionale støtteapparatet sammen med KS Nord, og Statsforvalteren i Nordland. Vi er en ressurs for kommunene og bidrar med inspirasjon, rådgivning og veiledning.

Det er gjennomført digitale veiledningsmøter med ni kommuner i Nordland
Høstkonferanse ble gjennomført digitalt med tema Aldersvennlig samfunn
Høstkonferansen er tilgjengelig på Statsforvalteren i Nordlands youtube-kanal
www.youtube.com/watch?v=jHtXUud-ezc

USHT medvirker og legger til rette for forskning

- ❖ Samarbeid i søknad om forskningsmidler fra FORKOMMUNE til innovasjonspraksis i nordnorske kommuner (Innosykehjem) i samarbeid med Nordlandsforskning, Studiesenter RKK Ytre Helgeland og kommunene Dønna og Bodø
- ❖ Deltakelse i *Kommunen – der livet leves; kompleksitet, mangfold og muligheter*. Den multisyke pasienten, bruker av kommunale helse- og omsorgstjenester, Vestvågøy kommune
- ❖ Referansegruppe for prosjektet Nasjonalt kompetanseløft om eldre og seksuell helse i regi av KUN Likestillingssenteret i Steigen, Sex og politikk og FRI

USHT er representert i følgende fora

- ❖ Regionalt nettverk for USHTene i nord arrangert av Senter for omsorgsforskning nord – UiT Norges arktiske universitet
- ❖ Medredaktør i tidsskriftet Fagnytt i nord
- ❖ Nasjonalt nettverk for USHTene arrangert av Helsedirektoratet
- ❖ Regionalt støtteapparat for gjennomføring av kvalitetsreformen Leve hele livet sammen med KS Nord og Statsforvalteren i Nordland
- ❖ BRAVO-prosjektet på Helgeland for ledere og andre som er involvert i velferdsteknologi
- ❖ Styre og årsmøte i ProACT
- ❖ Fagnettverk for ledere innen helse- og omsorg i tre av fylkets sju regioner

Tilbyr råd og veiledning i metoder og verktøy

- ❖ Forbedrings- og implementeringskunnskap
- ❖ ProACT-fakultet for kommunene i Nordland
- ❖ Opplæring og veiledning av mentorer i Digital opplæringspakke i lindrende behandling og omsorg ved livets slutt
- ❖ Igangsetting og gjennomføring av Demensvennlig samfunn
- ❖ Råd og veiledning til kommuner knyttet til søknad på tilskudd

**Utviklingscenter for
sykehjem og hjemmetjenester**

NORDLAND

Vestvågøy kommune

Boks 203

8376 Leknes

usth@vestvagoy.kommune.no

Besøksadresse:

Storgata 105, Leknes